

Hans Kessler (Hrsg.)

**ÖKOLOGISCHES WELTETHOS IM
DIALOG DER KULTUREN UND
RELIGIONEN**

Wissenschaftliche Buchgesellschaft,
Darmstadt, 1996, 282 str.

U knjizi *Ekološki svjetski etos u dijalogu kultura i religija* sadržani su tekstovi nastali u okviru projekta koji vodi Hans Kessler («Čovjek i priroda. Problem ekološkog svjetskog etosa u dijalogu kultura i religija») te dvaju simpozija (1993. i 1994. godine) na kojima su sudjelovali znanstvenici iz različitih disciplina i crkvenih organizacija. Naime, na Johann Wolfgang Goethe-Universität (Katolička teologija) u Frankfurtu utemeljena je gostujuća profesura, »Theologie Interkulturell«, na kojoj od 1985. godine u zimskom semestru predaju profesori iz različitih kulturnih sredina (Afrike, Indije, Japana, Filipina, Melanezije, Argentine, Čilea, Kine, Rusije, Meksika, Pakistana itd.) što omogućuje susret i dijalog različitih religija, crkava i kultura. Tekstovi u zborniku problematiziraju socijalnoekološke izazove kulturama i religijama. To je okvir za propitivanje kritičko-kreativnog potencijala u granicama hipoteze o mogućnostima interkulturalnog ekološkog etosa. Različitost kulturnih osnova pokazuje širinu autorskog razumijevanja mogućnosti planetarnog ekološkog etosa, svakako na pretpostavkama samorazumijevanja moderne (prirodne znanosti/tehnika, ekonomija i životni stil) i njezinih posljedica na kulturu i religiju.

Zbornik sadrži sljedeće priloge: Hans Kessler: »Problemski presjek: Prirodni odnos i samoodnos moderne i problem ekološkog svjetskog etosa«; Ulrich Berner: »Religija i priroda: Rasprava o povijesnim izvorima ekološke krize«; Raimon Panikkar: »Ekozofija, ili: Kozmoteandrični dodir s prirodom«; Felix Wilfred: »O planetarnom ekološkom etosu. Indijska perspektiva«; Wangari Maathai: »Afričke

žene u ekološkom pokretu«; Bénézet Bujo: »Značenje spiritualnog u životu Afrikanaca kao uporište za zdravu ekologiju«; Fuad Kandil: »Bog, čovjek, kozmos: Pokušaj eksplikacije temeljnih elemenata islamske etike prirode«; Aiko Ogoshi: »Dualističko viđenje prirode u Japanu. Budističko-feminističke perspektive«; Haruko K. Okano: »Problem 'čovjek i priroda' u japanskom kontekstu. Refleksija iz ekološke perspektive«; Heiner Roetz: »Priroda i kultura u filozofiji i praksi Kine«; Timothy Yong-Xiang Liao: »Bioregija Tajvan i današnje kineske teologije zemlje«; Eugene Stockton: »Zemaljski utemeljena spiritualnost u današnjoj Australiji«; Miriam Rose Ungunmerr: »Dadirri: Spiritualnost australskih prastanovnika«; Edwin Claros-Arispe: »Čovjek i priroda u Andama. Prilog ekološkom etosu sa stajališta Aymara i Quechua«; Bernhard Irrgang: »Etos ekološki orijentiranog humaniteta kao svjetski etos«; Harald Hohmann: »Ekološko pravo naroda kao okvir za 'ekološki svjetski etos'«; Hans Kessler: »U potrazi za planetarnim Eko-etosom. Rezultat interkulturalnog dijaloga«. Na kraju je pridodana izabrana kratka bibliografija i bilješka o autorima.

Univerzalno i partikularno, apsolutno i relativno, središnje i periferno, jedno i mnoštvo, zajedničko i privatno itd., kategorije su kojima se opisuju objektivne tenzije u povijesti ljudskog roda, kulture ili nekog naroda. Tako je i danas na svjetskoj povijesnoj sceni, iako su sasvim drukčiji uzroci traženja zajedništva od onih motiva koji su, kao velike socijalne utopije, pokušavali oblikovati idealno svjetsko društvo. Čovjeka nije napustila ideja o zajedništvu unatoč pobjedonosnom tijeku civilizacijskog ciljno-racionalnog modela individualizma. Štoviše, pritisnuti svjetskom socijalnom i ekološkom krizom – kao vjerojatno objektivno trajnim stanjem koje prati subjektivna refleksija egzistencijalnog straha, kulturne nelagode te, često, osjećaja napuštenosti na Zemlji i u svemiru – sve više tragamo za

